

Interní protikorupční program Dražní inspekce

Obsah

1 Úvod.....	3
2 Interní protikorupční program.....	4
2.1 Vytváření a posilování protikorupčního klimatu.....	4
2.1.1 Propagace protikorupčního postoje vedoucími pracovníky.....	4
2.1.2 Etický kodex zaměstnanců Drážní inspekce.....	4
2.1.3 Systém pro oznámení podezření na korupci.....	5
2.1.4 Ochrana oznamovatelů.....	5
2.2 Transparentnost.....	5
2.2.1 Zveřejňování informací o veřejných prostředcích.....	6
2.2.2 Zveřejňování informací o systému rozhodování.....	6
2.3 Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol.....	6
2.3.1 Hodnocení korupčních rizik.....	7
2.3.2 Katalog korupčních rizik.....	7
2.4 Postup při podezření na korupci.....	8
2.4.1 Postupy při prošetřování podezření na korupci.....	8
2.5 Vyhodnocování interního protikorupčního programu.....	8
2.5.1 Vyhodnocování interního protikorupčního programu.....	8

1 Úvod

Korupce je v prostředí veřejné správy České republiky zpravidla vnímána jako úplatkářství, resp. jev, který „otevřít dveře úřednických kanceláří“ a zajišťuje nebo urychluje vyřizování záležitostí. Ve skutečnosti se však jedná o mnohem širší negativní společenský jev, který postihuje řadu oblastí výkonu veřejné správy a způsobuje společnosti nemalé ekonomické ztráty. Korupce v širším smyslu zahrnuje veškeré chování veřejných osob, které se odchyluje od formálně stanovených a zákonem daných povinností za účelem dosažení soukromého finančního zisku nebo neoprávněné výhody.

Korupcí (lat. corrumpere = kazit, oslabit, znetvořit, podplatit) se rozumí takové jednání, kterým osoba v určitém kvalifikovaném postavení zneužívá svého postavení k osobnímu obohacení nebo obohacení třetích osob, přičemž z tohoto jednání mohou mít přímý užitek osoby, které korupční jednání vyvolají, a vždy vzniká škoda do různé míry určitelné skupině fyzických i právnických osob.

Příčiny korupce je možné definovat jako chyby systému nebo jednotlivce, které vedou ke vzniku rizik, tedy možnosti výskytu korupčního jednání. Důvod vzniku korupce na Drážní inspekci, potažmo ve státní správě je v podstatě jeden, a to dávání přednosti dílčímu zájmu před zájmem celku.

Korupční jednání upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v ustanoveních § 331 (Přijetí úplatku), § 332 (Podplacení) a § 333 (Nepřímé úplatkářství). Dále § 334 (Společné ustanovení) pak vymezuje pojmy „úplatek“, „úřední osoba“ a „obstarávání věci obecného zájmu“.

Kromě úplatkářství je v právním řádu zakotveno několik dalších skutkových podstat trestných činů, které definují korupční chování. Jde především o vybrané trestné činy úředních osob podle ustanovení § 329 (Zneužití pravomoci úřední osoby) a § 330 (Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti).

K trestným činům, které mají znaky korupčního chování, lze řadit také trestné činy podle ustanovení § 180 (Neoprávněné nakládání s osobními údaji), § 255 (Zneužití informace a postavení v obchodním styku), § 256 (Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě), § 257 (Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži) a § 258 (Pletichy při veřejné dražbě).

Interní protikorupční program nastavuje protikorupční opatření a postupy, jejichž cílem je ochránit majetek státu a v maximální možné míře omezit předpoklady korupčního jednání, přičemž při definování korupce se vychází ze strategie vlády v boji s korupcí, která ji mimo jiné chápe jako *„odklon od sledování především veřejného zájmu a zneužívání veřejných prostředků s cílem dosažení vlastních individuálních či skupinových zájmů, jakož i zneužití svého postavení k obohacení sebe nebo jiného v soukromé sféře. Motivem je získání neoprávněného zvýhodnění pro sebe nebo jiného, na který není nárok.“*

Cílem uvedeného úkolu je unifikace stávajících protikorupčních programů ústředních správních úřadů a ostatních úřadů podřízených jednotlivým rezortům, která zajistí standardizovanou podobu boje s korupcí. Interní protikorupční program (IPP) určuje pět základních částí:

1. Vytváření a posilování protikorupčního klimatu
2. Transparentnost
3. Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol
4. Postupy při podezření na korupci
5. Vyhodnocení protikorupčního programu

IPP má za cíl stanovit riziková místa, funkce a činnosti na Drážní inspekci a vymezit oblasti činností, při kterých by mohlo docházet k výskytu korupce, a v souvislosti se zjištěnými korupčními riziky pak definovat zásadní systémové postupy a opatření k jejich minimalizaci.

Pokud je dále v textu použit termín „vedoucí“, rozumí se jím představený ve smyslu zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o státní službě“), či vedoucí zaměstnanec ve smyslu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákoník práce“).

Pokud je dále v textu použit termín „zaměstnanec“, rozumí se jím státní zaměstnanec ve smyslu zákona o státní službě či zaměstnanec ve smyslu zákoníku práce.

2 Interní protikorupční program

2.1 Vytváření a posilování protikorupčního klimatu

Každý zaměstnanec Drážní inspekce se spolupodílí na vytváření prostředí, v němž je odmítáno korupční jednání, a na budování kultury, která odrazuje od podvodného či korupčního jednání.

Cílem je snižovat motivaci zaměstnanců ke korupci a zvyšovat pravděpodobnost jejího odhalení. Hlavními nástroji pro budování prostředí, v němž je odmítáno korupční jednání, jsou osvěta, posilování morální integrity zaměstnanců. Aktivní propagace etických zásad a nastavení důvěryhodného mechanismu pro oznámení podezření na korupční jednání.

2.1.1 Propagace protikorupčního postoje vedoucími pracovníky

Propagace protikorupčního postoje je v kompetenci každého vedoucího zaměstnance Drážní inspekce. Svým jednáním, pracovními výsledky i profesionálním přístupem k řešení pracovních problémů působí na zaměstnance, které v rámci své kompetence řídí.

Protikorupční problematika je prezentována v rámci vstupního vzdělávání při studiu služebních předpisů.

2.1.2 Etický kodex zaměstnanců Drážní inspekce

Etický kodex zaměstnanců Drážní inspekce je schválen v rámci služebního předpisu SP 4 Etický kodex a interní protikorupční program Drážní inspekce, který zapracovává do podmínek Drážní inspekce služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 13/2015, kterým se stanoví pravidla etiky státních zaměstnanců, přičemž přihlíží k USNESENÍ vlády České republiky č. 331/2012 Sb., v platném znění, o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy. Etický kodex je přístupný všem zaměstnancům na intranetu Drážní inspekce. Každý zaměstnanec je povinen se s etickým kodexem seznámit a dodržovat jej.

Etický kodex identifikuje hodnoty, k nimž se zaměstnanci Drážní inspekce hlásí, přičemž zdůrazňuje, že jeho porušení je porušením služební kázně.

Ve všech případech, kdy by mohla vzniknout pochybnost, zda zaměstnanec Drážní inspekce postupuje v souladu s tímto článkem, informuje zaměstnanec svého nadřízeného a postupuje dle jeho pokynů.

2.1.3 Systém pro oznámení podezření na korupci

Na internetových stránkách Drážní inspekce v sekci Kontakty je uveden kontakt pro vyřizování stížností občanů, ale je tam i zveřejněn Protikorupční program Drážní inspekce, který je zpracován na základě rizik možného korupčního jednání na jednotlivých odborných útvarech Drážní inspekce.

Dotčené osoby mají právo obracet se na Drážní inspekci se stížnostmi proti nevhodnému chování zaměstnance Drážní inspekce (úředních osob) nebo proti postupu Drážní inspekce (správního orgánu), není-li poskytnut jiný prostředek ochrany (odvolání, podnět k provedení přezkumného řízení, žádost o obnovu řízení, podnět k učinění opatření proti nečinnosti). Stížnost se podává u toho správního orgánu, který vede řízení. Tento správní orgán je povinen prošetřit ve stížnosti uvedené skutečnosti. Považuje-li to za vhodné, vyslechne stěžovatele, osoby, proti nimž stížnost směřuje, popřípadě další osoby, které mohou přispět k objasnění věci. Má-li stěžovatel za to, že stížnost, kterou podal u příslušného správního orgánu, nebyla řádně vyřízena, může požádat nadřízený správní orgán, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti.

Podání s výše uvedenými náležitostmi, jehož řešení je v kompetenci Drážní inspekce, se zasílá na adresu: stiznosti@dicr.cz.

Drážní inspekce má rovněž určenu osobu prošetřovatele ve smyslu nařízení vlády č. 145/2015 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu (dále jen „nařízení vlády č. 145/2015 Sb.“). Kontakt na prošetřovatele je uveden na internetových stránkách Drážní inspekce v sekci Kontakty.

2.1.4 Ochrana oznamovatelů

Osoba, která podala stížnost nebo petici, nesmí být přímo nebo nepřímo postihována nebo znevýhodňována, protože tak učinila. Etický kodex obsahuje, jak je uvedeno výše, povinnosti zaměstnanců oznamovat podezření na korupční jednání a jeho postupy.

Každý vedoucí zaměstnanec, kterému bude nahlášeno podezření na korupci, zabezpečí, že oznamovatel, který v dobré víře podezření na korupci nahlásí, bude chráněn anonymitou s cílem vyloučit jakékoliv negativní vlivy, projevy diskriminace či represe, které by mohly být s tímto oznámením spojeny.

V případě podnětu podaného prošetřovateli je jednou z nejdůležitějších povinností prošetřovatele utajit totožnost osoby oznamovatele.

2.2 Transparentnost

Transparentností je umožněna veřejná kontrola hospodaření a nakládání s majetkem Drážní inspekce. Je kladen důraz na komplexnost a srozumitelnost zveřejňovaných informací. Zároveň však Drážní inspekce dbá ochrany informací týkající se majetku, aby minimalizovala riziko jeho odcizení nebo zneužití. Obdobně přistupuje i k údajům vztahujícím se ke konkrétním zaměstnancům (např. Drážní inspekce nezveřejňuje platy svých zaměstnanců, aby minimalizovala riziko vydírání a korupce).

Drážní inspekce při poskytování informací postupuje podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Povinně zveřejňované informace dle zákona č. 106/1999 Sb., postup Drážní inspekce při vyřizování žádostí o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., výroční

zprávy o poskytování informací a texty odpovědí Drážní inspekce, jež byly poskytnuty podle zákona č. 106/1999 Sb., jsou umístěny na webových stránkách Drážní inspekce v sekci „Tiskový servis“ – „Poskytování informací“ (<http://www.dicr.cz/poskytovani-informaci>). Za zveřejnění těchto informací zodpovídá ICT správce Drážní inspekce.

2.2.1 Zveřejňování informací o veřejných prostředcích

V souladu s platnými právními a vnitřními předpisy Drážní inspekce jsou zveřejňovány informace o hospodaření s veřejnými prostředky, tyto informace jsou průběžně aktualizovány, a to takto.

- Informace o rozpočtu:
<http://www.mdcrcz.cz/Dokumenty/Ministerstvo/Hospodareni-resortu/Rozpocety-MD/>
- Informace z oblasti nakládání s majetkem:
<http://www.dicrcz.cz/nepotrebnymajetek>
- Informace o využívání služeb poradců a poradních orgánů
<http://www.dicrcz.cz/poradni-organy-a-poradci>
- Informace o veřejných zakázkách:
<http://www.dicrcz.cz/verejne-zakazky>
- Uzavřené smlouvy ve strojově čitelném formátu podle zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv:
<https://smlouvy.gov.cz>
- Přehled uzavřených smluv a faktur:
<http://www.mdcrcz.cz/Ministerstvo/Otevrena-data/>

2.2.2 Zveřejňování informací o systému rozhodování

- informace o organizační struktuře Drážní inspekce:
<http://www.dicrcz.cz/organizacni-struktura>
- Informace o územní působnosti:
<http://www.dicrcz.cz/uzemni-pusobnost>
- Kontakty na představené a životopisy představených od úrovně ředitelů:
<http://www.dicrcz.cz/kontakty>

2.3 Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol

S cílem identifikace oblastí se zvýšeným korupčním potenciálem a zajištění efektivního odhalování korupčního jednání a předcházení korupčnímu jednání je v rámci Drážní inspekce nastaveno řízení korupčních rizik.

2.3.1 Hodnocení korupčních rizik

Každé korupční riziko je vyhodnocováno z hlediska pravděpodobnosti výskytu na škále 1 – 5 (pravděpodobnost výskytu rizika: 1 = velmi malá, 2 = malá, 3 = střední, 4 = vysoká, 5 = velmi vysoká) a dále z hlediska možného dopadu korupčního rizika, rovněž na škále 1 – 5 (dopad korupčního rizika: 1 = velmi malý, 2 = malý, 3 = střední, 4 = velký, 5 = velmi velký). Za hodnocení korupčních rizik zodpovídají vedoucí zaměstnanci. Vedoucí zaměstnanci jsou dále zodpovědní za prošetřování oblastí, ve kterých jsou identifikována korupční rizika, s cílem odhalit skutečnosti nasvědčující výskytu korupčního jednání a přijmout opatření ke snížení pravděpodobnosti výskytu a dopadu korupčního rizika. Je kladen důraz na výkon řídicí kontroly dle ustanovení § 26 a § 27 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

Sestavený katalog korupčních rizik vychází z organizační struktury Drážní inspekce. Míra korupčního rizika (MR) je dána pravděpodobností výskytu (PV) korupčního rizika a možným dopadem (D) korupčního rizika ($MR = PV \times D$).

2.3.2 Katalog korupčních rizik

Agenda	Možný zdroj korupce	Opatření	PV	D	MR
Ústřední inspektorát Drážní inspekce					
Nákup materiálu a služeb	výhody poskytnuté zaměstnancům ze strany dodavatelů	zdokumentování aktuální situace na trhu	2	3	6
Přijímání nových zaměstnanců	zvýhodňování rodinných příslušníků, příbuzných a známých	důsledný postup dle zákona o státní službě	2	3	6
Poskytování informací	poskytnutí získaných informací jinému subjektu	důsledné dodržování zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů	1	2	2
Správní řízení	možnost poskytnutí úplatku za nezahájení správního řízení, nechání uplynutí prekluzivní lhůty pro zahájení, ovlivnění výše pokuty	dodržování zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a několik stupňů kontroly v rámci DI	1	2	2
Šetření mimořádných událostí	úplatek či jiný prospěch získaný v souvislosti s šetřením mimořádných událostí	důsledné dodržování zákonných postupů, interní kontrola a postupy	2	4	8
Územní inspektoráty					
Šetření mimořádných událostí	úplatek či jiný prospěch získaný v souvislosti se šetřením mimořádných událostí	důsledné dodržování zákonných postupů, interní kontrola a postupy	2	4	8

2.4 Postup při podezření na korupci

Cílem je minimalizovat ztráty způsobené korupčním jednáním a zabránit opakování obdobného korupčního scénáře. Bezodkladná reakce na podezření na korupční jednání zvyšuje pravděpodobnost jeho úspěšného prověření. Důkladná analýza příčin vzniku korupčního jednání je pak zásadní pro posílení preventivních mechanismů, které sníží riziko korupce.

2.4.1 Postupy při prošetřování podezření na korupci

Systém pro oznámení korupčního jednání je na Drážní inspekci upraven následovně:

V případě podezření na korupční jednání zaměstnanec Drážní inspekce, který má podezření na korupci, bezodkladně informuje svého přímého nadřízeného nebo generálního inspektora Drážní inspekce o zjištěných skutečnostech (pokud je to možné, doloží tato zjištění konkrétními podklady). Vedoucí zaměstnanec Drážní inspekce je povinen každé podání prošetřit z hlediska relevance oznámené informace, shromáždit veškeré podklady s tím související a pořídit písemný záznam. Na základě výsledků šetření vedoucí zaměstnanec postupuje následovně:

- předá podklady generálnímu inspektorovi Drážní inspekce se závěrem, že nebylo prokázáno korupční jednání, nebo
- písemně informuje generálního inspektora Drážní inspekce s návrhem na postoupení výsledků šetření orgánům činným v trestním řízení.

Nemá-li zaměstnanec důvěru ke svému nadřízenému nebo generálnímu inspektorovi, může se obrátit na prošetřovatele (jeho postupy se řídí zákonem o státní službě a nařízením vlády č. 145/2015 Sb.) nebo na orgány činné v trestním řízení. Musí si však uvědomit případné následky takového postupu, pokud o korupci nepůjde nebo se neprokáže.

Ke každému zjištěnému korupčnímu jednání dojde ze strany Drážní inspekce k implementaci opatření, která omezí opakování konkrétního jednání. Tato opatření se uskuteční ve třech rovinách:

- úpravou vnitřních předpisů,
- disciplinárním opatřením,
- řešením vzniklých škod.

2.5 Vyhodnocování interního protikorupčního programu

Cílem je zdokonalovat interní protikorupční program a umožnit koordinaci protikorupčních aktivit napříč rezorty.

2.5.1 Vyhodnocování interního protikorupčního programu

Vyhodnocení účinnosti interního protikorupčního programu je zaměřeno na plnění všech jeho částí (jak kvalitativně, tak i kvantitativně), na účinnost tohoto plnění a na implementaci nápravných opatření. Vyhodnocení interního protikorupčního programu se provede se stavem k 31. prosinci každého lichého kalendářního roku a musí být provedeno nejpozději do konce ledna následujícího roku.

Vyplyne-li z vyhodnocení účinnosti interního protikorupčního programu potřeba úprav některých jeho částí, bude interní protikorupční program aktualizován k 31. lednu každého sudého kalendářního roku. Vyhodnocování a případnou aktualizaci interního protikorupčního programu zajišťuje prošetřovatel ve spolupráci s představenými od úrovně ředitelů odborů.

Aktuální znění interního protikorupčního programu je zveřejňováno na webových stránkách Drážní inspekce.

V termínu do 31. ledna každého sudého kalendářního roku odešle vedoucí služebního úřadu vyhodnocení interního protikorupčního programu se stavem k 31. prosinci lichého kalendářního roku státnímu tajemníkovi Ministerstva dopravy.

Mgr. Jan Kučera
generální inspektor Drážní inspekce